

Αξιότιμοι συνάδελφοι/ισσες, αγαπητοί μαθητές/τριες

Οι άγιοι που σήμερα εορτάζουν είναι οι Προστάτες των γραμμάτων, των μαθητών και των δασκάλων της ελληνικής παιδείας και μας συνοδεύουν όλους από τα μαθητικά μας χρόνια. **Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος Θεολόγος, Ιωάννης Χρυσόστομος:** Τρία μεγάλα πνευματικά αναστήματα. Τρεις διάνοιες σπινθηροβόλες. Τρεις καρδιές ανδρείες. Τρεις ψυχές άγιες.

Όμως, τι αλήθεια γνωρίζουμε γι αυτούς; Τι λύσεις και κατευθύνσεις έχουν να δώσουν σήμερα οι τρεις ιεράρχες στον κόσμο μας και ειδικά στους νέους; Στην εποχή μας, που έχει πολλά κοινά, με αυτή των Τριών Ιεραρχών: Πόλεμοι, βίαιες συγκρούσεις, κοινωνικά αδιέξοδα, άλυτα οικονομικά προβλήματα, εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, κοινωνικές διακρίσεις, θρησκευτικές διαμάχες, εξεγέρσεις.....

Οι Τρεις Ιεράρχες υπήρξαν αναμφισβήτητα ολοκληρωμένες προσωπικότητες, άνθρωποι με ανοιχτούς πνευματικούς ορίζοντες, συνδύαζαν τη σοφία του πνεύματος με την καλοσύνη της ψυχής, την άρτια επιστημονική συγκρότηση με την ολοκληρωτική αφιέρωση στη διακονία του Ευαγγελίου, χωρίς αυτό να συνεπάγεται απαξίωση της κοσμικής σοφίας και της αξίας των επιστημών. Νοηματοδότησαν τον αρχαίο κλασικό κόσμο τονίζοντας κατ' επανάληψιν στα κείμενά τους την αξία της αρχαίας ελληνικής παιδείας, την αγάπη για τα γράμματα και τον πολιτισμό των αρχαίων Ελλήνων, κυρίως τη σπουδή της ελληνικής γλώσσας και φιλοσοφίας, κρατώντας όμως αναλλοίωτη την ορθόδοξη χριστιανική αποκαλυπτική αλήθεια. Δεν ήθελαν τους χριστιανούς νέους ανθρώπους χωρίς κριτική σκέψη, χωρίς ευρύτητα γνώσεων, αποκομμένους από την κοινωνία και τη ζωή. Τους ήθελαν μέσα στη ζωή, μετόχους των κοινωνικών ανησυχιών και φιλοσοφικών ρευμάτων. Κήρυξαν την αυθεντική θρησκευτικότητα, αυτή που απελευθερώνει τον άνθρωπο, μακριά από δεισιδαιμονίες, προλήψεις και φοβίες. Αντιτάχθηκαν σθεναρά σε μια επιφανειακή πνευματικότητα, στην υποκριτική ευλάβεια, σε μια πίστη που τυφλώνει και γίνεται μέσο στα χέρια των ισχυρών για τη χειραγώγηση και εκμετάλλευση ανθρώπων και λαών.

Οι κοινωνικές θέσεις τους είναι τόσο σύγχρονες και ριζοσπαστικές που νομίζει κανείς πως έχουν γραφεί μόλις τον τελευταίο αιώνα των μεγάλων κοινωνικών επαναστάσεων και συγκρούσεων. Δεν διστάζουν να καυτηριάσουν τους ισχυρούς της εποχής για τις πράξεις τους, πιστεύοντας ξεκάθαρα πως τα συμφέροντα των ισχυρών ευθύνονται για την κατάντια των κοινωνιών, για την πείνα, την εγκατάλειψη, τους πολέμους. Ότι ο νόμος του Θεού, δηλαδή ο νόμος της αγάπης, της ισότητας, της ελευθερίας της ειρήνης, δεν έχει τίποτα κοινό με το νόμο των ισχυρών κάθε εποχής.

Οι Τρεις Ιεράρχες στηρίζουν με κάθε τρόπο τους φτωχούς, τους κυνηγημένους και τους απροστάτευτους της εποχής τους. Οι ίδιοι ζουν λιτά και ασκητικά. Η αγάπη για τους Πατέρες, δεν είναι λόγια. Είναι πράξη που απαιτεί υπευθυνότητα, θυσία και διάθεση για διαρκή προσφορά.

Σε μια εποχή που η γυναίκα βρισκόταν στο κοινωνικό περιθώριο οι Πατέρες έρχονται σε ρήξη με τις ανδροκρατικές αντιλήψεις της εποχής τους και αγωνίζονται σθεναρά να της δώσουν τη θέση που της αρμόζει στην κοινωνία

Αλλά και οι προτάσεις των Τριών Ιεραρχών για θέματα αγωγής των νέων, έρχονται, 17 αιώνες μετά, να ταυτιστούν με τις πλέον προωθημένες επιστημονικές απόψεις της εποχής μας:

- Πόσο επίκαιρη αλήθεια η άποψη των Τριών Ιεραρχών για την ανάγκη φροντισμένης αγωγής από το οικογενειακό περιβάλλον και κυρίως από το πρόσωπο της μητέρας.

- Και οι τρεις τονίζουν πως η σχέση παιδαγωγού μαθητή είναι μια ακατάλυτη σχέση αγάπης, ελευθερίας και δημιουργίας. Ο καλός δάσκαλος κατά τον Χρυσόστομο εμπνέει, προσελκύει και πείθει, (MG. 57327). Οι δάσκαλοι δεν πρέπει να είναι φορτικοί και πιεστικοί αλλά φιλόστοργοι. Οφείλουν να υπερβάλλουν σε φιλοστοργία τους φυσικούς πατέρες. «Ο λόγος του δασκάλου πρέπει να είναι λόγος ανθρώπου που διδάσκει μάλλον παρά ελέγχει, που παιδαγωγεί παρά τιμωρεί, που βάζει τάξη παρά που διαπομπεύει, που διορθώνει παρά που επεμβαίνει στη ζωή του μαθητή» (MG. 61 593-594). Η παιδεία για να είναι πετυχημένη πρέπει να μιλά στις ψυχές, να τις κάνει να χαίρονται, να ονειρεύονται, να δημιουργούν.

Οι Τρεις Ιεράρχες τάραξαν τα νερά της εποχής τους και άφησαν παρακαταθήκες που μπορούν κάλλιστα να αποτελέσουν μια πνευματική πυξίδα για όλους μας, από μαθητές, γονείς και δασκάλους, έως κυβερνώντες και πνευματικούς πατέρες. Έδειξαν με τη ζωή και το έργο τους ότι η πίστη προς το Θεό και η αγάπη προς το συνάνθρωπο συμβαδίζουν. Διέσωσαν αξίες με πανανθρώπινο περιεχόμενο.

Αγαπητοί μαθητές/τριες και αγαπητοί συνάδελφοι/ισσες: Αν θέλουμε να τιμήσουμε τους Τρεις Ιεράρχες δε χρειάζεται να το κάνουμε μόνο μέσα από τυπικές γιορτές. Ας μελετήσουμε το έργο τους, την προσφορά τους, **αλλά κυρίως ας προσπαθήσουμε να μιμηθούμε τη στάση ζωής τους.**

Δρ Ελένη Μπενιάτα

Περιφερειακή Διευθύντρια Α/θμιας & Β/θμιας Εκπαίδευσης Στερεάς Ελλάδας